

СТАНОВИЩЕ

На Фондация „Подслон за човечеството“ / Habitat for Humanity Bulgaria

ОТНОСНО: Публикувания за обществени консултации проект на Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030 (НСНБНСВ 2030) <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5598>

Фондация „Подслон за човечеството“ / Habitat for Humanity Bulgaria от стартиране на своята дейност през 2001г., популяризира идеята за адекватните жилищни условия като основно човешко право и работи за активизиране съзнанието на обществото и отговорността на институциите. В този смисъл, коментарите, които следват по-долу имат за отправна точка премахване на жилищната бедност на уязвимите групи от обществото.

1. Както коректно е отбелязано в документа, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030 би следвало да е в съответствие както с европейските политики в социалната сфера, така и с глобалните цели за устойчиво развитие, поставени с Дневен ред 2030 на ООН „Да преобразим света“. В раздел II.ЕВРОПЕЙСКИ И МЕЖДУНАРОДЕН КОНТЕКСТ на стр.8 е цитирана Глобална цел 1 „Изкореняване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде“. Считаме, че тук трябва да бъдат добавени и формулираните от ООН 5 специфични цели към нея. От гледна точка на жилищната бедност, считаме за особено важна **Конкретна цел 1.4.** „До 2030 г. да се осигури на всички мъже и жени, и по-специално на бедните и уязвимите, да имат равни права на достъп до икономически ресурси, както и до базови услуги, собственост и контрол върху земята и други форми на собственост, наследство, природни ресурси и др., подходящи нови технологии и финансови услуги, включително микрофинансиране.“ Одобрените от ООН индикатори за измерване на напредъка по тази конкретна цел са:
 - а. **1.4.1 Дял от населението, живеещо в домакинства с достъп до базови услуги**
 - б. **1.4.2. Дял от цялото пълнолетно население със сигурни права върху земя, (а) със законно призната документация и (б), които възприемат правото си на земя като сигурна, по пол и вид на владение**

В този смисъл считаме, че в НСНБНСВ 2030, тези индикатори следва да се зложат като индикатори към съответните цели обвързани с жилищната бедност, а именно Специфична цел 3 „Ограничаване на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване)“ и Специфична цел 4 „Осигуряване на равен достъп до качествени услуги с цел превенция на социалното изключване и преодоляване на неговите последици“

2. Към посочените на стр.13 Глобални цели за устойчиво развитие, по които стратегията има отношение, би следвало да се добави и Глобална цел 11 Устойчиви градове и общности, тъй като в нея се третира жилищната бедност, а именно конкретна цел 11.1. „До 2030 г. да се осигури достъп на всички до адекватни, безопасни и достъпни жилища и базови услуги и да се обновят гетата и бедните квартали.“ Одобреният от ООН индикатор за измерване на напредъка в тази цел е: **11.1.1 Дял от градското население, живеещо в гета, неформални селища или неадекватно жилище.** Този индикатор също би следвало да се заложи като индикатор в Специфична цел 3 „Ограничаване на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване)“ и Специфична цел 4 „Осигуряване на равен достъп до качествени услуги с цел превенция на социалното изключване и преодоляване на неговите последици“
3. В раздел III.НАЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ – АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА, проблемите с жилищната бедност не са отразени. На стр.17 е посочено, че „По отношение на жилищното включване и подкрепата на бездомните, ключово предизвикателство и приоритет остава подобряването на координацията между отделните заинтересовани институции и организации на всички нива.“ Неглижирането на проблемите с незаконните жилища в гетоизираните квартали не помага за неговото решаване. Вече няколко десетилетия държавата и общините допускат изграждането на незаконни жилища без собственост върху земята, без устройствено планиране на териториите на кварталите, които се застрояват без проектна документация. Това от своя страна води до невъзможност за осигуряване на транспортен достъп и съответно базови услуги като водоснабдяване и канализация, електроснабдяване, улично осветление, управление на отпадъците и т.н. В резултат качеството на средата е изключително лошо, рисковете за здравето на живеещите там постоянно нарастват и предпоставките за социалното включване и приобщаване на тези групи към обществото намаляват.

4. В същия раздел, в SWOT анализа на стр.18 в каре Слаби страни следва да намерят отражение посочените проблеми на жилищната бедност.
5. Позволяваме си да отбележим, че описаните Възможности и Заплахи не съответстват на изискването на SWOT-анализа това да са външни фактори за анализираната система. По-голяма част от написаните Възможности са по-скоро мерки за постигане на целите. Като цяло, раздел III не отговаря изцяло на изискванията на Методологията за стратегическо планиране в Република България, по отношение анализа на състоянието на сектора.
6. По отношение на раздел IV ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ, следва да отбележим със задоволство, че това е една от малкото стратегии, в които специфичните цели са обвързани с индикатори с ясно посочена настояща и целева стойност. Това прави целите конкретни и измерими, но остава неясно от какво са произтекли осемте приоритета, които са разпределени между формулираните 6 специфични цели. Още повече, че в по-следващия раздел VI ПРИОРИТЕТИ е записано, че: „В изпълнение на специфичните цели са формулирани осем ключови приоритети за превенция и намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване на уязвимите групи.“ Така се получава, че приоритетите са „привързани“ към целите преди да са формулирани. Това разминаване би следвало да се отстрани.
7. В раздел VI ПРИОРИТЕТИ, ще се фокусираме върху Приоритет 7: Подобрени жилищни условия на уязвими групи и подкрепа на бездомните. С ясното разбиране, че държавата ни все още няма приета Национална жилищна стратегия, въпреки че проект на такава бе разработен в периода 2017-2018г., и че значителна част от мерките за подобряване на жилищните условия би следвало да са разписани в нея, бихме искали да предложим няколко неща, които имат за фокус жилищната бедност на уязвимите групи от обществото.
 - a. В описанието на предизвикателствата в този приоритет би следвало да се включи заплахата от евикция за всички домакинства, които нямат документи за собственост за обитаваните от тях земя и жилища. От проведено проучване сред общините през 2018г. бе установено, че преобладаващата част от жилищата в т.нар. сегрегирани квартали са незаконни или с неустановен статут.
 - b. Мащабите на заплахата от евикция са изключително големи и в този смисъл бихме искали да припомним цитирания по-горе индикатор на ООН по Глобална цел за устойчиво развитие 1.4: 1.4.2. Дял от цялото пълнолетно население със сигурни права върху земя, (а) със законно призната документация и (б), които възприемат правото си на земя като сигурна, по пол и вид на владение. За постигането на тази цел, следва да се

предприеме система от мерки (законодателни и технически), с които да се даде възможност на домакинствата в жилищна нужда, за които обитаваното жилище е единствено, да придобият възмездно право на собственост върху него или най-малкото отстъпено право на строеж върху земята, в случаите, когато това е общинска или държавна собственост. Икономическите ползи за обществото от една такава мярка ще са изключително големи, не само поради факта, че стотици хиляди домакинства ще бъдат задължени да внасят данъци и такси в бюджета в качеството си на собственици и на извършващи сделки с тези имоти. Това би дало най-вече сигурност и защита за тези уязвими групи от обществото, би им дало стимул за подобряване на жилищните условия и достъп вкл. до банково финансиране, каквото в момента повечето от тях нямат. Други ползи за обществото са свързани с подобряване качеството на атмосферния въздух. Известен е факта, че замърсяването на атмосферния въздух от нерегламентирано изгаряне на гуми, отпадъци от текстил, пластмаси и др. за битово отопление, най-често е с източник кварталите с преобладаващо ромско население. В аналитичната част бе засегнат въпроса за енергийната бедност и в този смисъл предлаганите мерки за енергийна ефективност на жилищата са изключително важни, но не трябва да се забравя факта, че за такива мерки могат да бъдат подпомагани само домакинства в законни жилища. Това отново показва многостранните ползи за обществото от решаване на проблема с владееенето на жилищата.

- с. Провеждането на горе-предложената мярка би следвало да се съпътства от разработването на кадастрални карти и устройствени планове за тези територии, за да бъде възможно оформянето на парцели, които да бъдат впоследствие придобити или, за които да се получи отстъпено право на строеж.

Като изразяваме нашата готовност да предоставим информация и експертиза по темата за жилищната бедност,

Оставам с уважение:

Минчо Бенов

Национален Директор на Хабитат България

09 декември 2020г.

Гр. София